

TÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda: Lyceumi nyomda Kolozsvárt. — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Idősb Czégei Wass György naplója (XVI-ik közlemény). — Mednyánszky Jónás jelentései (1649—1652.) Közli Szilágyi Sándor. — Consultatio Ebesfalviensis (1688.) — Petőfi Sándor a magyar irodalomban. (XV. közlemény.) Szinnyei Józseftől. — Adatok az 1848—49-ki erdélyi hadjárat történetéhez. (IV. közlem.) Közli K. Papp Miklós. — Rákóczi György fejedelem utasításai a portán levő megbizottjához. (1655.) — A kuruczvilág történetéhez. Közli K. Papp Miklós. — Tárca: Oklevelek: VII. (IV. közlemény.) Közli Szabó Károly.

IDŐSB CZEGEI WASS GYÖRGY NAPLÓJA.

I. Jan. 1704— 31. Oct. 1705.

1704.

(Folytatás.)

uli 25. Feles városi atyafiak mentek az Crucz atyafiak köziben, kik között Olajos nevű szabó is elment.

26. July. Mentek el Pekri Gábor, Kabos Sándor, Beszprinyi György, Radák András, Székely Sigmond Uramék szökve, ezelőtt való nap Valkai Sigmond és Havasi Sándor elmentek.

27. Mitől fogva Teleki Mihály öcsém itt van, azolta nagy csendességben vagyunk, az égetéstől is megszűntek, jóllehet már nem igen van mit égensenek.

28. Ment el Komám és Palatkai István Uram.

29. Az militiának nagy része kimenvén az aratók őrzésére ismét az aratáshoz fogtak és a ki mit arathatott mindjárt hozta bé, úgy hogy az nap 58 szekér búzát hoztak bé, hanem délután 3 óra tájban feljöve 2 vagy három kis zászló lárma csinálni, mely mián félben hagyták az aratást, jóllehet minékünk semmi kárt nem tettek, de magokban egy elesett csak nem az farkasutczai kerteken kívül. Az búzák között sokáig vákóvzán künn a militia, hogy ha eljönnek próbálni, de látván, hogy nem jönnek, csak bejöttünk, az Crucz atyafiak is eltakarodtanak, azon alkalmatossággal, Vajda János és Kabos Sándor követnek szökve elmentek.

30. Julii. Ismét a militia az előbbeni szerint az aratók őrzésére kimenvén, egész estvéig csendesen arattak, és hordattak, látatott ugyan együtt is másutt is, hogy csoportonként jártak a Cruczok, de semmi lárma nem esett és ez nap hordtak bé búzát circiter curr. 145. Serédi Péter Uramat békisérték, gondolván, hogy elakarnak menni és házánál Serédi Péter Uramnak ládáit Comendans Uram megnézetvén, a mi pénzt találták, sequestrálták.

31. Az militia ki nem menvén, hanem csak a városiak aratni, az Cruczok reájok ütöttek és őket béhajtották, sőt kettőt vagy hármat le is vágtak az aratókban, az aratott búzát kalangyájában s kévékben égették, hasonlóképpen az aratatlanul is, jóllehet abban nem esett annyi kár mint az kalangyabeliekben; egy néhány ház maradt volt külső szintczában azt is elégették, és az beszterczei Némeketek 3. zászlójokkal az

köves padra felhozván, háromszor lőtettek vélek, hogy elhidjük, hogy hozzájok állottak.

1. August. Innen kiment az militia az aratókkal és csendesen arattak hordtak, csak hogy 12 óra után mind az militia bejött, mind az aratókat béhozták. Estve 7 s 8 óra között a hátulsó Kómál felett hasonló tüzes oszlop láttatott kettő mint ezelőtt láttattak, azonban ugyanekkor Szamosfalva felől nagy tüzes fellegek támadtak.

Eodem szöktek ki innét Béális Sándor, Tisza György és több városi emberek is.

2. August. Ismét kiment az militia az aratókkal és 12 óráig künn Jévén bójóttek, addig csendesen hordottak s arattak, s csak hogy már a Németek is búzát kezdtek zsákmányolni, sőt a kész aratott búzát is kévéjében hordja.

Eodem ebéd után 3 s 4 óra tájban szállott feljebb a szamosfalvi malmon az Mikola Uram rétyjén Teleki Mihály öcsém táborostúl, szintén ma lévén két hete hogy az Pusztá Sz. Miklósi határra szállottak vala, ez héten pedig mind külső nemesi mind városi Rendek félvén, mentek szökve a Cruczokhoz.

3. Csendességben voltunk.

4. Monostor felé mentek ki zsákmányolni és fűvet nem találván búzát zsákmányoltak.

5. Augustus. Öletett meg egy embert Commendans Uram, hogy itt való emberek lovaira, kik a Rajner Uram majorjában hálta volna, Cruczokat hozott volna rá és hogy Borbély Mihálynak is köpenyeget vitt volna ki az feleségitől, ebéd után pedig ellenkezni felesen jöttek volt Cruczok, de semmit sem kaphattak.

6. Augusti. Semmi lármánk nem volt, hanem imitt amott Kövespadon, Szőlő hegyeken és alattak mutogatták magokat és jártak. Eodem ebéd után hozták bé a szegény Prasmári testét, kit is egyik darab hójai szőlőben halva találtak fő és kéz nélkül, az ki még az elmúlt 31 Julii ment volt ki, de mind köntösse mind megvolt.

7. Semmi lármánk nem volt, jóllehet az dobot egynehány úttal s sok izben megütötték és megpergették, de csak szüntelen járnak vigyáznak és nagy bátorságban vagy-

nak, vagy csak bolondoskodnak, mert marhájokat éppen a Sz. György pallójáig felocsátják, túl a Szamoson, hanem éjszaka tíz óra után jöttek külső magyar utcza végibe és onnan kiáltoztak, lődöztek bé, hogy nincs császáruk, nincs portio, hasonlóképpen az temető felől, de jöne bé Kolozsvárban, megpróbálhatna, ha van é vagy nincsen portio s azután kiáltana, ha nincs e portio.

8. August. Tíz óra tájban jöttek Békás patak szőlőből ki Cruczok, a kikre is kimenvén a nem Rácok vagy mint magok nevezik fris compania, csak hamar közülök egy Gombos nevü, ki még a régi Rácok féle volt, kinél az egész compániában nem volt jobb, vagy egészen sem értek volna vele, lövés miá és csak a külső farkas utcai kerteken kívül való búzák között és az testit béhozták, — ugyan ezen éjjel is kiáltozni eljöttek volt.

9. Augusti. Reggel kimentek zsákmányolni az előbbi mód szerint a monostori oláh templomon feljül, és Cruczok mutatván ki magokat, két felől is lármájok esett, de ugyancsak ismét visszamentek a zsákmányozók, mivel nem mertek reá ütni a Cruczok, hanem osztán estve 9 óra után jöttek az Kómálra és onnét lődöztek bé haszontalanul.

10. Nagy csendességben voltunk, hanem reggeli tíz, tizenegy óra között hallattattak a Crucz táboron taraczok lövések, reméllem, hogy Sz. Lőrincz tisztességére löttek.

11. Ebéd előtt csak gyalog egynehány becsületes emberekkel az kapu eleiben menvén ki, Ujjhelyi Uram egy nehányad magával csak az első Kómál tetejére menvén, holott lovas és gyalog Cruczok vonván meg magokat lesben, ő Kegyelmekhez lődöztek és ha bátor szivü Cruczok lettek volna, el is kaphattak volna benne.

12. Augusti. Csendességben voltunk, az Németek is miolta Gombos elesett, nem igen mennek ki még csak zsákmányolni is, csak a kész költik.

13. Semmi lármánk nem volt, hozták be hirül hogy Teleki Mihály Uram maga hadaival kiment volna Magyarországra, Rákóczi fejedelemhez.

14. Ebéd után kimenvén zsákmányolni a Németek, midőn a Cruczok észrevették

volna, hogy künn volnának, eléjtek és ellenkeztek, de a zsákmányosok mián béjtek, ismét a szőlők gyepüje égetéséhez fogtak.

15. Semmi láránk nem volt, mivel az Németek is, ugy látom már nem igen akarnak kimenni, vagy nem is mernek, jóllehet a Cruczok déltájban eléjtek és az Csertörő malom tájékán sokáig fűveltek s mulatoztak, az búzát szabadon aratják s hordják, fűvet a Szamos mellől a Szt. György hegye felől hordatnak, marhájok mindenütt szabadjában jár, az falusi szekerek szüntelen járnak a Szt. György hegye alatt, biztatjuk magunkat hogy elmennek, és nem sokan volnának, még is se magokra, se marhájokra ki nem térünk, bátran az orrunk előtt járnak s marhájokat s szekereket jártatják s mindent követnek a mit akarnak.

16. Augusti. Hirünk ugyan az itt benn, hogy sem Teleki Mihály Uram, sem Csáky László Uram itt nem volnának, az Bloquádán, de csak igen kevesen maradtak volna, mindazáltal szüntelen járnak, kárositnak és az mi Németeink ugy látom nem igen mernek kimenni még csak a végre is, hogy marhát kaphatnának bé, mivel az temetőn feljül jártatták már az Cruczok egy néhány marhaját, ebéd után pedig egy sereggel az Kabos tójánál fűveltek majd estvig.

17. Temették el az Ur Bánffy Farkas Uram leányát Bánffy Katát az farkas utczai templomba maga rokonai sorjába, ki is holt meg 14. praesentis reggel 7 és 8 óra között.

18. Augusti. Délután egynehányon menvén ki Datzóék zsákmányra és az Cruczok észrevénén, zászlóstól felesen jöttek vala elő, és sokáig is ellenkeztek, puskáztak, kimenvén az lovas németek is az Szabó bástyáján feljül, de egyik félben is semmi kár nem esett, hanem hogy innét is onnat is löttek el lovat, elestvéledvén csak elmentek. Ugyan ebéd után többet bocsáttatott ki Comendans Uram másfél száz asszonyember és leányánál. Ez napra való virradásnak és éjszakáján látott Tolnainé asszonyom Klára nevü leánya felöllem egy álmat, melyet felvenni méltó. Láta elsöben hogy az én házomat egészen fejr ruhával vagy lepedövel bévonták volna, melyre egy nagy sas szállván, mind leszarta, ennek utánna tekintvén

az házamba bé, nagy árviz támadott, ugy hogy az házokban lévő egyetmásokat az viz mind felvette volna; mondám feleségemnek: ne féljetek semmi sem lesz ebből, majd meg-orvoslom én azt a sast, ki a házamra szállott volt, béviszem, bévivén a vizet mind meg-issza és egyébnek mindennek békét hágy, hanem a fán is leányom ágyát eszi meg.

19. Augusti. Ebéd után menvén egynehányon Boné és Horváth Jánosék zsákmányoltak is, jóllehet estve felé nyolcz zászlóval feljöttek volt a pusztá ispotályhoz és setétig ott állottak.

Hallatik hogy Szamosfalvát sánczolják, talán teelő helyet készítnek magoknak a Cruczok.

20. Augusti. A dürczkölő tájékán fűveltek felesen majd estvig és estve felé kimenvén a Németekben egy kis ellenkezés volt köztök, de semmi kár nem esett egyikben is.

21. Augusti. Küldött Csáky László Uram mind Comendans Uramnak, mind nékem leveleket, melyben írja, hogy Bethlent is feladták, Görgényt is feligérték, Szamos-Ujvár felől is jó reménységek van és hogy már formaliter obsideálni fog bennünket, mivel már Rákóczi fejedelemtől ő nagyságától érkezett ordere irántunk. Ugyan azon alkalmatossággal esett hirünk, hogy Pekri Lőrincz Uram sebben esett volna és hogy kevés reménység volna életéhez.

22. Augusti. Jött vissza egy asszonyember, ki az fia keresésére az táborra bocsáttatott volt, ki is hozta, hogy Teleki Mihály Uram Fejérvárra ment volna le, mi végre, eventus docebit.

23. szüntelen környül járnak a Crucz atyafiak, járnak s vigyáznak, éjjel formalis obsidiojok nincsen.

24. Ebéd után ittason kimenvén az Rithmeister és Horváth János lovasokkal együtt és az vargák csertörőjénél Cruczokat találván s ellenkezvén, csak hamar Horváth János elesik és halva hozzák bé, az Cruczok közül is esett el.

Eodem Szebenből az Generalistól expressus érkezett levelekkel, kikben írja ő Excellentiája, hogy az francia és az bavarica armáda az ő Felsége és confoederatussi

armádájától igen megverettetett, úgy hogy 20 nem sok szaladott légyen el. Lövő szerzőségeket, ágyúkat és mindenféle munitiókat, sátorokat az ő Felsege armádája elnyervén és hogy Danevet erősségét is megvették volna. Magyarországon is Haiszler General Forgáts Uramot megverte volna.

25. Augusti. Generalis napja Ludovicus lévén mulattunk és vigan voltunk nagy lövöldözéssel.

26. Az ő Felsege győzedelmén Te Deum Laudamust mondtak és háromszor bástyákon és piaczon az militiával lötettek, annak utánna mind vigan voltunk és estig löttünk, mely két napi lövöldözésünken az Cruz atyafiak csudálkoztak és gondolkodtak, nem tudván mi dolog légyen.

27. Az egész militiának bort adtak, mely miá felette sok ital és lövöldözések voltak, az kapukon is senkit ki nem bocsátottak az egy marha pásztornál; az Cruzok pedig szüntelen az város körül körös környüljártak, nem tudván mire vélni, hogy az emberek ki nem mennek, estve felé pedig az búzát igen égették, még kalangyában is.

28. Augusti. Az militia számára való pénzért Sáfárné asszonyom ládait nyitvatta fel Commendans Uram, de semmit sem fizetett.

29. Augusti. Az militia számára való pénzről szorgositván Commendans Uram az városiakat mind éngemet, nemest, és az négy religion lévő papok első rendeket az Tanácsban hivatták, hogy ha valami modalitást találnék fel az militiának való pénzszerzésében, melyről sok discursusink után tanáltak fel, hogy erős obligatoriát írjunk és mindnyájon subscribáljuk, hogy jövendőben megadjuk, csak némely becsületes emberek most erre a szükségre adjanak költsön pénzt, jöllehet némelyeknek ott jár az elméjük, hogy bár pénz csináltassék, de ezt nem jovalhatuk; erős hitnek formáját is hozták el Commendans Uramtól, hogy ha ugyan pénz nem lesz arra kell megesküdni, de azt nem jovalhattuk.

Eodem Korda Uramnak lévén nálam két ládája, Commendans Uram felnyitvotta Commissarius André Uramék jelen lévén. Suki Mihály Uram, Barai Balás Uram, Sámsondi

Jósef, Biretjai és Eperjesi Istvánék Uramék az Tanács részére pénzt keresvén, de nem találtak.

30. Augusti. Reggel felmenvén Commendans Uramhoz, nagy apprehensioval volt ellenem, hogy az militia számára pénzt nem akarnak adni, holott méltóságos Gubernator Uram pénze itt van nálam, még maradt is vagy 20 ezer forintom, melyet conserváltak az bécsi országtól adott költségemből, az mint bizonyoson ő Kegyelmet mások informálták, de bizony hittel is ki kell adnom, mely istentelen conceptusu hitnek formuláját meg is mutatá, de mindezekre breviter resolváltam: Gubernator Uram pénze nálam nincsen, nem is tudom hol van, nekem pedig az ország a mi költséget adott bécsi lakásomra, nem azért adta, hogy conserváljam, hanem hogy elköltsém, a mint bizony el is költöttem.

31. Augusti. Már egy néhány holnapoktól fogva semmi oly lármánk nem volt, mivel az miéink is nem igen mentek ki, az mikor kimennek is, az Cruz atyafiak semmit nem ujjitnak, hanem hogy szüntelen szerte szélyel az város körül járnak, s mutogatják magokat, az mint reméllem ugyanazért mutogatják anynyira magokat, hogy nem igen sokan vagynak, minthogy hire is van, hogy nagyobb és jobb részével az itt való hadaknak Teleki Mihály Uram Vaskapu felé ment volna ki, Pekri Uramot pedig hirdetik hogy megholt volna az lövés miatt, mely is igaz légyen é vagy nem? az ezután való hírek megmutatják.

(Folytatása köv.)

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS

JELENTÉSEI

(1649–1652.)

Közli: Szilágyi Sándor.

V.

1651. decz. 30.

Illustrissime ac Excellentissime Domine, Due mihi gratiosissime. Fidelium servitiorum meorum in gratiam Ill. Cels. Vrae humilissimam submissionem.

Hogy az úristen nagyságtoknak nemcsak

ez jelenvaló új esztendüt; de sok következendüket is engedje szerencsés egészségben és idvességes boldog állapotban elmulatni és általérhetni minden kedvesivel egyetemben, tiszta szívből kívánom.

Én, kegyelmes uram, az jubilerrel levő terminusomra való compariálást nem akarván elmulatni, az nagy szertelen gonosz útban is, kihez hasonlót ide az emberek nem igen említik, felmentem volt Bécsbe; négy egész hétig kellett azon útatam continuálnam, mind az gonosz utak miatt s mind az Dunának nagy árja miatt, egy egész hétig nem mehetvén által rajta; ott is Bécsbe galibáskodásim lévén; mindazáltal superálván mind azokat istennek segítségéből, az elefántcsontu ládácskát is elhoztam minden kár nélkül; ki miatt bizonyára sok bajom volt; az bizonyos, ha még az nyáron meg nem adtam volna elüpinzül reá az ötven tallért, ezt is elejtettük volna; mert az jubilernek felesége, az urának otthon nem létében, nem tudván, hogy az ura már elüpinzt vett volna reá, Ekenperg herczeg számára eladta volt és mivel drágábban is adta volt el, hogy sem én megárultam volt, az ura is conniveálni láttatott az aránt feleségének; hoffmarsalkot kellett megtalálnom felüle, és mivel megbizonyítottam az jubiler quietantiájával, hogy már régen ötven tallért adtam volt reá, ugyan csak kezemhez adatta az hoppmarsalk. Más akadályom subsequált, hogy épen az pinzem nem volt reá, hanem szerenczémre ott találván Szunyog uramat Bécsbe, ő nagysága megígérte reá való pinzt és annál is nagyobb szerencsémre elérkezék Bónis uram is az nagyságodtul küldetett pinzzel és így nem lett szükségem az Szunyog uram pinzére is, csak kiváltám és elhozám. Az bizonyos, kegyelmes uram, hogy az ládácska sokkal szebb az elübbeninél, az minthogy császárnének vicehoppmestere is oda találkozáván akkor, hogy kiváltám, megvallotta elüttem is, hogy sokkal szebb, és hogy többet is ér annál. Az elefántcsontot oly nagy darabokkal nem igen kaphatják és a miatt szűken csinálhatják; eunnél az kettünél még több nem volt ide Bécsbe; eléggé szorgalmaztatják az jubilert más herczegemberek is; de az mint irám, az elefánt csontot oly nagy darabokban szü-

ken kaphatják; legdrágább rajta az elefántcsont és az kék kű, kivel kirakott, kit lazarakűnek híjják. Én, istennek hála, ide házamhoz minden minden kár nélkül elhoztam; csak azon már gondolkodom, hogy nagyságodhoz is kár nélkül elvihessék. — Bónis uramot én még Bécsben hagytam, mivel cancellarius uramtul való választokra várakozik; abban maradtam ő kegyelmével, viszszaüvet ide jün hozzám és maga viszi el az urunk ő nagysága ezüstművét és azon nagyságod ládácskáját is, ugyanakkor megküldem az jubilertül nekem adott quietantiáját is, menyinyit percipiált érette. Én már az szerket is elkészíttettem, az kin elvihetik, csak ő kegyelmére várakozom. Az aranyakban, kegyelmes uram, kiket nagyságod küldött volt, 16 heányos volt; nem tudom mint mérik otthon őket; superaddálnom kellett reá, az mennyi héával voltak; magam is láttam, hogy nem adequálták az igaz mértéket, ki husz s ki huszonöt pinz héával. Cancellarius uram ő nagysága nagyságodnak sok szolgálatját ajánlja; igenigen kért, hogy irjak nagyságtoknak felüle, hogy felette igen kéri nagyságodat, hogy nagyságtok urunkkal ő nagyságával megegyezvén rajta, asszonyunknál is ő nagyságánál obtineálná, hogy azt az saxoniai herczeget, az Katarina urát contentáltatná nagyságtok idvezült urunk obligatoriájáru; azt mondja ő nagysága, hogy nincs nyugodalma miatta, hogy ő fölsége ugyan imponálta azt ő nagyságának, hogy nagyságtoknál törökednék felüle; mivel már ő fölsége urunknak azelütt irt volt azon dologru, hogy nagyságtok cselekedné meg legelsűbben idvezült urunk obligatiójára nézve; mivel ő nagysága obligálta magát róla, hogy azon obligatoriáját visszaválthassa, ne tehessen annyi rágalmazást felüle, az menyinyit teszen. Azon felett, hogy cselekedné nagyságtok ő fölségéért is, hogy lehessen ő fölségének békesége tüle, mivel untalan ő fölségét molesztál(ja) és elunta az sok importunitást; azt mondja cancellarius uram, hogy soha egy dolgot ő fölsége oly diligentiával nem imponált volt neki, mint eztet, mivel meg is unta az sok sollicitálását; egy részént kedveskedni is akarván ő fölsége neki, mivel azontul az országabeli regimen rászáll, egy öreg ember,

-bátyja lévén, mihelyen meghal, azontul erreszáll és ő fölségének szolgálhat és hogy ott is az imperialis fejedelmek előtt ne rágal-mazhasson (igy) idvezült urunk obligatoriá-ját; mivel ők afféle obligatorián, az ki feje-delmek pecsétí alatt szokott lenni, sokat fundálnak; felette igen kéri nagyságodat can-cellarius uram, hogy az ő fölsége parancso-latjának is satisfaciálhasson és magát is eli-berálhassa ezen molestiatul, hogy az ő nagy-sága szolgálatira nézve is méltóztatnék acco-modálni ezen dolgot, és mivel ő nagysága igenigen kért, hogy urunknak is irjak felüle, és nagyságodnak is, ahoképezt irtam ő nagy-ságának is azon dologrul. Csáki uramnak is meg kellett adni neki az húszezer forin-tat, most vitték fel neki.

Az mi Lónyai uram dolgát illeti, én Lippai urammal ő nagyságával bővségesen beszélgettem a minap Posonba azon dologrul; ő nagysága igen követteti asszonyunkot ő nagyságát, hogy ő nagysága megbocsássa, hogy mindeddig sem adhatott választ az ő nagysága levelére, egy részént nagy nehéz betegségének, kibén volt ő nagysága (de már jobbadon lévén) tulajdoníthat (sic), egy részént, hogy még Lónyai uramtul semmi de-rekas resolútiót nem vett, akarja-i acceptálni az ő fölsége resolútióját, kirül most is ő nagysága bizony fundamentaliter irt ő nagy-ságának, Lónyai uramnak.

Sokat ír Lónyai uram választul elübbi levelére Lippai uramnak; az ő nagysága ratióit diluálni akarván és arra inducálni, hogy elhíthesse, hogy ugyan procedálhat ő nagy-sága nagyságtok ellen de metis condált arti-culus szerint; úgy, hogy általláttam, hogy ha Lippai uramot inducálhatná arra, hogy ő föl-ségének írna mellette, és ő fölségénél obti-neálhatna arra való mandatumot, hogy procedálhasson azon articulus mellett, soha bi-zony semmi alkovásra nem menne, akármint tétesse is ott magát nagyságtok előtt; mos-tani szolgáinak ide fel való küldésével meg nem elégedvén az elübbeniekkal; egyet még superaddált melléjek, kiis eléggé mutagatta elméjét az dolognak szorgalmaztatásában, és mivel minden ratióit énnekeim Lippai uram ő nagysága declarálta, kiket én is ő nagy-sága előtt diluáltam, ő nagysága bizony

ujabban is nagy emberül és ugyan funda-mentaliter irt Lónyai uramnak, hogy csak hagyjon békét azon praetensióknak és acco-modálja magát az ő fölsége resolútiójához; cancellarius uram is ő nagysága engem asse-curált, hogy bizony ki nem adják neki az mandatumot, reménlem, hogy már desperál-ván az aránt való dolgairul, accomodálni fogja magát talánd az ő fölsége declaratiójához; még én ott hagytam Bécsbe szolgálit; de reménlem, hogy eljüttek eddig. Az több ratiói kezett az is volt, hogy ő nem azért tötte azt az protestatiót az vármegyén, hogy meg nem engedte volna adatni az szokott censu-sokat jobbágyinak; hanem hogy az által csak jüvendü jussának csinált volna cautelát, hogy akkor apprehendálván az jószágot, ne láttatott volna consentiálni annak; de ha ugyan megkivánták volna rajtok, hogy nem ellen-zette volna azon censusunak praestálását; de nem is kérték, hanem csak azon protestatió-jára azontul rámentenek az szegénségre és oly hatalmas károkat tettek nekik. Én arra azt mondám, hogy ex rigore juris úgy sem peccáltak volna, mihelen az ő protestatiójá-ban ugy declarálta magát, hogy egyáltal-jában meg nem adatja, ha csak arra nézve is rájok küldtek volna; de én (mond) úgy tudom, hogy admoneálták is őket az megadásra és ha nem, inhibeáltattanak az határnak élésétül; kit mivel Lippai uram örömost értene, irtam praefectus uramnak ő kegyelmének felüle, hogy küldene meg in paribus afféléket; igy az vármegyinek az mely levelet irt volt Lónyai uram, kibén felettébb elment volt az vádlásban.

Innen semmi oly ujságot nagyságodnak nem írhatok. Az imperialis gyűlés felül igen hirdetik, hogy in Julio megleszen. Úgy értem, hogy ő fölsége küldett az electorokhoz pro opinione, hogy ha ad ultimum Junii lehetne publicatiója. Az franciai dolgok igen elnehez-edtek volt, mivel az angliai parlamentariu-sok nagy derék segítséget küldtek volt Con-daeusnak; spanyor király az szerint, kitül igen megijedtek volt mind az király s mind az hozzá tartozói és magát Dux Orlienst expediálták volt hozzá, hogy vele tractáljon, ki annyira insolescált, hogy szembe sem akart lenni vele és az tractát csak rejciálta. Az alatt történt, hogy az bordegallusok, kik

Condaeust foveálták, az hispaniai segítséget nem csak nem akarták acceptálni, de tumultuatióra menvén az portusokra, az hol ki kellett szállaniok, csak vissza özték őket az gályákra; másfelül franciai király követit bocsátván angol parlamenthez, kik által acceptálta respublicájokat, kik is azontul revocálták az Condaeusnak küldte segítséget. Az portugalliai királylyal is franciai király foedust és ligát csinált, tam offensive, quam defensive, és mindjárt portugalliai király küldött 15 ezer emberét Hispaniában az hispanusok distrahálására, kik ellen Arragoniában ötödik embert szedik oltalomért és Cataloniában Barcelleonának solválására hogy küld 20 gályát hatezer emberrel; ha addig hispanusok meg nem veszik; nehezen tarthatják meg; viszont annaatim az hadakra való expensákra azon portugalliai király franczusnak ad négy millió pinzt. Mazarinust is megint visszafogadja az király, ki most lotharingussal tractál, hogy király mellé álljon hadával (kinek egyébaránt szép kész hada vagyon, neoburgus hadát is magához kötelezvé) és hogy országát restituálja az király; csak az van már keztek, hogy az király annuatim két million pinzt kíván tüle; szerencse, ha azon is nem mennek által. Az hugonották sem akartak Condaeusnak assistálni; igen utának volt; az király mellé declarálták magokat, segítséget is adván az királynak; ha valahogy Condaeust meg találják nyomni, féltü, továbbra is ne terjeszszék dolgokat; mivel portugalliai foedus nem kicsin importantiából áll, kik az africai maurusokkal is foedust csináltak az hispanus ellen. — Az mi magyarországi gyűlésünk felül kevés az reménség; palatinus uram ő nagysága váltig sollicitálja, hogy mivel az törökkel való tracta is elmúlt, azután is lesz-i abbul valami vagy sem; azonban az gyűlés által nem lévén provisioja az országnak, féltü, hogy az több faluk is Magyarországnak meg ne holduljanak, mivel csaknem desperatióban láttatnak lenni jüvendü provisiojukrul. Az papok az ellen állatván, hogy mivel már ő fölsége elegendendüképen providéalt az országnak, megrakván az presidio-mokat vitézlü renddel, az ország provisiojájért az gyűlés nem szükséges, még azért ő fölsége nem resolvált. — lesz-i vagy sem. Kassára hogy

az németek be nem bocsáttatának, ő fölsége, úgy látom, igen érzi, kihez képest izent palatinus uramnak ő fölsége, hogy efficiálja, hogy bebocsáttassanak; ő nagysága azt izente, hogy az ki ő fölségét arra vette, hogy oda küldjék, az már vigye is végben; ő nagysága semmit sem tudván abban az igyekezetben, így sem okát sem szükségét nem értvén, miért kellett annak lenni; nem is akarja már most is abban avatni magát; felette igen bánják, úgy látom, az emberek, hogy azok az németek úgy jártak, füképen azok, az kik ő fölségét arra vették; immár nem tudom, azután lesznek-i állhatatosok abban az kassaiak; ott fenn van Bécsbe az követjek. Az vármegyiknek is kellene abban segíteni őket, mindjárt nagyobb respectus volna az dologra. Palatinust, archiepiscopus és 199 Puchaim által apud Caesarem beadták, hogy cum principe és nagysággal practikál ad rebellionem; elhittem inde emerserunt illae lachrymae, kit 200 mondott, quod sit ab omnibus desertus, el kell hinni, ő is cooperált abban, megirván neki jótakarói, mindjárt felment ad caesarem és nagy resolutióval megmondta, hogy oda hozta az fejét, ha megbizonyoszik reá, üttesse el az fejét, ha nem, egyáltaljában kíván poenam talionis vádlói ellen. Általlatván császár, quod sint merae calumniae, imponálta domino Puchaim, hogy per deprecationem complacalja palatinum; kit végben is vitt szállására menvén, de ő nem contentus vele; most már subordinálták Szunyog uramat, hogy fáradjon benne, kire rá izent palatinus, ha barátja akar lenni, abban ne ártsa magát. 199 ide az embereknek irt, hogy 272, 250 apud principem 520 takar csinálni contra 203, hogy együtt hadakozzanak ellene; egyik hazugsága nem succedálván ottan mást veszen elü. Nyavalyást 197 supplantalni akarják; archiepiscopus cum asseclis tisztit domino Puchaim akarván szerezni. Az kiket nagyságodnak clavissal irtam, urunknak ő nagyságának azokat meg nem irhattam; kérem nagyságodat, méltóztatnék ő nagyságával kezelni.

Itten mí(n)k, kegyelmes uram, az reli-

giorul condált articulusban semmiben elü nem mehetünk; Illyésházi György uram talált elfoglalni egy templomot és az báni oskolának az jüvedelmét maga számára foglalta, az bátyja is eléggé resistálván abban neki; de ugyan semmit nem efficiálhatott; utoljára az dolog arra jutott, hogy az viceispánnak ki kellett volna menni articulariter az poenának desumtiójára ellene; ki már ő fölségétül erős parancsolatot hozott az kimenendü bírakra, hogy abban ne procedáljanak; avval együtt in instanti más superabundans mandatomot is hozott, hogy ha nem akarnak obtemperálni neki, mindjárt evocáltassanak; ki miatt rüt confusióban eredett az vármegyink; az bírák egyáltalában tiszteket viselni nem akarnak, úgy, hogy de facto bíránk sincsenek; kihez képest mostan az vármegye engem más főemberrel palatinus uramhoz expediált követésében, az hova négy öt nap alatt istennek segítségéből megindulok, ha mit efficiálhatunk; tudom, ő nagyságán semmi sem múlték, mindent ő nagysága cselekednék, az ki igazságos; de mások akadályoztatják afféle dolgokat. Ha ez az példa itten megerüsedik, féltü, másutt is élnek vele, és így az articulusnak semmi hasznát nem vehetjük. Palatinus uram ő nagysága Poson várában nagy solennitással statuáltatá magát; érsek uram ő nagysága contradicáltatott neki az ország nevével, és az ficussal is az kamara contradicáltatott. Mikor másban volnának oly szorgalmatossággal, az ki szegény hazánknak derekas megmaradására és jóvára szolgál, mint az ilyen haszontalanságban, kibül országunknak semmi kára, csak bosszubul származik; mivel sem ő fölsége sem palatinus uram az aránt semmit sem peccált, mivel ez elütt is az királyok azt megcselekedték, hogy az atyjoknak Pálfi Miklósnak és fiainak observato Jure Majorennitatis conferáltak; most már mivel palatinus uramon fogyott volna el az az collatio, ha ő nagysága magára, öccsére és faira impetrálta, mindenben paritás lévén az elübbivel, csak hogy ő nagyságához már ő fölsége nagyobbra terjesztette, úgy mint valamig nuágjok fent lézen, ki is inkább mondathatik tisztnak, azaz főispányságnak és várbeli kapitányságnak collatiója, hogy sem az várnak, mivel azon tisztekkal jár az várnak is és az jószágunk

birása. Most egyéb nem lévén, kirül kellenék nagyságodnak irnom, tartsa meg isten nagyságtokat s t b. Beczkó die 30. Decembris 1651.

Illmae Cels. Vrae

fidelis et humillimus tervus

JONAS MEDNYÁNSZKI m.p.

Kassára németet 200 gyalogot és 100 fegyverest rendeltek volt; reménlem, ha be-mehettek volna, azután lassan többet is bevittek volna; ezeken kívül az kik már Magyarországnak vannak, nem igen sok van in haereditariis provinciis; nagyobb az füstü az peccenyinél.

Külczim: Illustr. ac Excell. Dono Sigismundi Rákóczi de Felső-Vadász etc. stb.

(Az egész levél Mednyánszki írása.)

(Eredeti je a m. k. kam. levéltárban.)

Jegyzet: Az aláhuzottak az eredetiben titkos számjegyekkel vannak írva.

CONSULTATIO EBESFALVIENSIS

ad diem 21-m Julii, et subsequentes Anni 1688 per suam Celsitudinem Principalem, Illustrissimis Dominis Consiliar. ac ceteris etiam Magnatibus et Nobilibus ad ardua Regni negotia moderanda Deputatis indicta, et celebrata.

Acta diei 22. July.

Szekerek rendeltetnek Hunyad, s Zaránd Vármegyékből, és Szász Város Székből Káránsebeshez élest szállítani.

Veterani Generál eő Nga Commissarius Komornik Uram által szoross parantsolattal kívánván; nagyobb Inconvenientiák megelőzésére nézve concludáltuk Nsgod Kglmességebül Kglmes Urunk; hogy Hunyad, s Zaránd Vármegyékből az üdőnek mivoltához képest, Feő Ispán Nalaczi István Uram eő Kglme szoross dispositiot tévén felölle, adgyanak ötven; Szász Város Székből pedig szászvárosi Királybíró Atyánkfia húséges dispositiója által, husz, tereh alá való jó szekereket, mellyeken Déváról Káránsebeshez élest szállítsanak az eő Flge vitézi számokra; mivel pedig a fen írt hetven szekereknek két izben kellett élest szállítani, hogy ök is jobb kedvel supportállják, s más távullyabb való helyek

is ne aggraváltassanak, azon szekerek fáradtságáért bizonyos fizetést rendeltünk adatni; úgy hogy az Hunyad s Zaránd Vármegyékből állítandó szekerek a megirt Ur, Nalácsi István Uram, a Szász Városszékből állítandó szekereknek pedig megirt Királybíró atyánkfia, az hatvan ött forintos Ado restantiából azon Ado Perceptorival *mox et de facto* fizetessenek meg; minden szekérnek két izbeli fáradságáért huszhusz forintot adatván; hogy ha pedig a megirt Adobol ezen fizetés ki ne telhetnék, Itélő Mester Sárosi János Atyánkfianak committáltuk az summa pénznek megadását, eő Kglmt kell requirálni felölle.

Ezen szekerek mellé rendelt Commissariusokról.

Az megirt Hunyad és Zaránd Vármegyékből állítandó szekerek gondviselésére Barcsai Pál Atyánkfiaát rendeltük Feő Commissariusnak, úgy mindazáltal, hogy a megirt Ur, Nalácsi István Uram Hunyad Vármegyéből, Szász Városi Királybíró Atyánkfia is Szász Városról alkalmas embereket az szükséghez képe rendellyenek melleje, kik mind két-szeri utozásban azon szekerekre hűséges gondot viseljenek: Ha kik pedig ezen Conclusumnak effectuálásáról leendő megirt Ur Nalácsi István Uram eő Kglme dispositioja, ellen refractariuskodni comperiáltatnának, auctorállyuk eő Kglmt; azokat indifferenter a Vecturának praestálására szorossan, ha külföldben nem, fogsággal is reá erőltethesse: ha kiknek pedig Urok, vagy Tisztartojok ellenkeznek, nem engedvén az Jobbágyoknak a vecturát praestálni, a megirt Ur Nalácsi István Uram dispositioja ellen, ez mi Conclusumunk praejudiciumára, tehát eo facto a megirt Ur eő Kglme fogattassa meg az ollyan Contumax Nemes Embert, vagy Tisztartot, és osztán ex vinculis jo kezesség alatt elbocsátathattya, úgy hogy ad terminum ipsis praefigendum, az Deputatio előtt minden okvetetlen Törvényre comparealni, s ha mi poenában ex judicio Deputatorum maga engedtlenségéért incurral; annak in exemplum aliorum subiaceálni köteles legyen: Szász Városi Királybíró Atyánkfia pedig úgy industrialkodgyék, hogy ha a megirt szekerek iránti késedelem, vagy fogyatkozás leszen,

maga fogattatik meg, és hozatik Törvényes büntetésre.

Az jövő járo eő Felsége Vitézi iránt kívántató Commissariusokról.

Az fel, s alá járo eő Felsége Vitézi alkalmatosságokkal az Kövárvidéki, Doboka, Kolos, Szolnok, Thorda, és Fejérvármegyei Passusokon történhető sok inconvenientiáknak eltávoztatására vigyázo Commissariusoknak jo dispositioval valo rendelésére, Macskási Boldisár Uramat, eő Kglmet rendeltük, és auctoráltuk Ngod tevezéséből, és determináltuk, hogy minden hazáját szerető Nemes emberek, az eő Kglme ez iránt leendő dispositiojának engedelmeskedni sub poena persolutionis damnorum per Militiam suae Majestatis inferendorum cum poena fl. 200, propter inobedientiam, per Scribas Tabulae Judr. quibusvis rejectis jurium remediis vigore praesent. exequenda kötelesek legyenek.

Mihocsa Mihály és Kolosvári Samuel hivatlatásokról.

Fejérvári Mihocsa Mihály, és Kolosvári Samuel Commissioval hivatassanak, s ha jöni nem akarnának; hozattassanak ide ok adásra, concludáltatott.

Acta diei 24. Julii.

Donát Matthyás Expeditiojáról.

Donát Mátyás Atyánkfia ország közönséges dolgai végett, Bécsben menni deputáltatott.

Commissarius Komornik Honoriumáról.

Komornik Commissarius Uramnak pro honorario Barannyai Gergély Atyánkfia által négy száz Taller deputáltatott adatni.

Belső Szolnok Vármegyebeli restantiákról.

Az belső Szolnok Vármegyei Adobéli difficultasok igazítása differálodott, úgy hogy per Inquisitionem az egész difficultások investigáltatván, reportaltassanak, és vetetögyenek igazításban: az alatt suspendálódik az rajtok levő Contributionak Exactioja. Az Inquisitor pedig Macskási Boldisár Uram, vitesse hitelesen végre, és a dolgot reportallya ad revidendum et determinandum.

Kolosvár Várossa holmi dolgairól.

Kolosvár Várossának az Romai Császár

eő Flge Armadája ez Országban bėjövetelkor Nro 3037 kőből, és két véka buza erogatioja iránt lőtt alázatos Instantiáját, különbben is azon város lakossinak sok szenvedésit kegyes indulattal tekintvén; Teczett communi nostrum voto Nsgd tecséséből; hogy azon nro 3037 kőből és két véka buzának öt száz köbli maradgyon magok részekre, és szenvedgyék eők is. Az többit pedig ugy mint 2537 köblit, és két vékát, a nemes Ország buzájából refundaltassuk nékiek az iránt valo adosságoknak megfizetésére: A mi a nem réghen rejaok vetett nro 1300 kőből buzát illeti pedig, annak is Ezer köblit per praesent. relaxállyuk; az három száz köblit pedig Ország szükségére magok praestalni kötelesek legyenek.

Az melly nro 2600 forintokat azon Kolosvár Várossa refusióra Ország szükségére adott volt, azon summa pénzt is comprobálván hiteles quietantiával, hogy praestalták legyen, Nagy Pál Attyánkfia adgya meg nékiek, magát rolla pro sui Expeditione quietáltatván. Egyéb előnkben terjesztett gravaminajok orvoslását is, a kik előtt illik, el nem mulattyuk. Más becsületes hazafiainak is, kik ország szükségére, pénzeket sub spe futurae restitutionis nem régen kiadták, juxta quietantias superinde producendas Nagy Pál Attyánkfia adgya meg, omni sine difficultate. Ha kinek pedig az nálla lévő ország pénzéből meg nem fizethetne, informállya az Deputatit, és teszen Dispositiot felőlle; interim az olyan Creditorok is legyenek vigilansok.

Az Universitas eő Kglmek némely dolgairol.

A melly summa pénzt ország szükségére az Universitas eő Kglmk refusióra adtanak volt, hogy ugyan az universitas eő Kglmek részéről a Romai Császár eő Flge Vitézi számukra felvetett restantiában levő liquidáltott, és pénzül ország szükségére befizetendő summából defalcáltassék, végeztük: több praetensiojok eő Kglmeknek más időre differálódván.

Acta diei 25. Julii.

Keresztessi Samuel Uram Expeditiójáról

Keresztessi Samuel Uram, Veterani Uramhoz expedialtatni concludáltatott bizonyos dolgok végett; adatván eő Kglmének

uti költségére Szebeni Polgár Mester Uram által fl. 200.

Az eő Fge Vitézi Passusok investigálásáról.

Az eő Fge Vitézi Passusok, és Posták járási alkalmatosságával esett, és ezután is esendő panaszok, s kártételek investigálására, és azok iránt kívántató jo dispositiora expediáltatott Büdöskuti; eő Ngok Bėjárója.

Az Deputatio számára felvetett egy rendbeli Summaról.

Az Deputatio számára ez esztendőben felvetett summa előtt, az melly summa pénz felvetetett volt, azon szükségre bizonyos respectusokra nézve relaxaltatott mindenik részről indiferenter: sőt hogy, ha kik vagy in toto, vagy valami részét béadták volna, comprobálván felőlle, Sárosi János Attyánkfia refundállya eő Kglmeknek, ne károsodgyék senki miatta végeztük.

Brassóban lőtt megkárosítottakról.

Az nem régen történt Brassai Tumultusban, a kiknek szállásokat, vagy hazákat az Városban azon városbeliek felverték, és javokban megkárosították, intra bis quindenam mindeneket az Brassai Biro, és Tanács contentaltassanak plenarie azok által a kik cselekedték az facinust; alioquin magok adnak számot rolla annak idejében ez után arról leendő Conclusumok szerént.

Acta diei 27. Julii.

Szakmári Gáspár Controversiajaról.

Szakmári Gáspár, és Bereczki Ferencz Attyánkfiái controversiájok az jövendő Consultatoria differálodott, akkorra compareálván, finaliter eligazodik.

Az Deputatio számára felvetett Székely Natióra esett rész Summáról.

Az Deputatio számára nem régen felvetett Summából, az melly rész az beöcsületes Székely natióra esett, mivel az felvetésben fogyatkozás comperiáltatott, Teczczet; Az Feő Tiszt Urak vegyék jobb rendben, ha véghez nem vihették reportállyák Regestrumokat az jövendő Consultatoria.

Acta diei 28. July.

Sándor Pálné Succursussáról.

Sándor Pálnének (ki Kapichia az Portán)

Segesvári Feő Tiszt Attyánkfiai adgyanak negyvenes hordó bort, és ötven köből buzát.

Ugron Ferencz Attyánkfia pedig adgyon fl. 200, ennek felette a melly száz forintot ez előtt igirtünk volt is neki azt is adgya meg; facit in summa fl. 300.

Ujvárosi István Deákné dolgáról.

Ujvárosi István Deákné, Olasz Ferencz Kapitány Attyánkfíával való Controversiája igazítása differalodott az jövő Consultatoria, ugy hogy Kabos Gábor, Rájner Márton, és Gálfi Pál Attyánkfiai kimenvén Somlyora az Aszszony supplicatioja és Ferencz Kapitány Attyánkfia informatioja szerént szorgalmatossan czirkállyák fel az dolgot, és hiteles informatiojokat reportalván eligazittatik.

Táborról elsőköt Beresekről.

Az Veterani Uram Táboráról elsőköt Beresek kerestessenek fel büntetésére, és tudositásunk felőlle. Committálni kell Feő Tiszt Uraméknak., a melly Perceptorok Segesvárra mostan az számadásra nem compareáltanak, és az kinkél restantiak vadnak is, mellyek, akár az Vásárhelyi, akár pedig az mostani Segesvári számvettel alkalmatosságával comperialtattanak; az Feő Tiszt Urak informaltatván felőlle Sárosi János és az Vármegyek, s Székek Vice Tisztei által, s ha kik contumaxoknak comperialtattanak, de facto fogattassák meg eő Kglmek, és kényszeritessenek magok iránt függőben levő számadásra vagy restantiáknak megfizetésére, egyebek pedig certificaltassanak, és ad competentem Terminum azok is modo quo supra tartozanak magokról számot adni.

Az 1685-től fogva refusióra lött Contributiokról.

Az 1685. Esztendőtől fogva refusióra kiadott buza, zab, és pénznek is s egyéb mindenféle Contributioknak vegső igazítása, ugy az damnificatusoknak választételek is, hogy jobb alkalmatossággal mehessen végben, Teczczet communi voto, minden Vármegyék és Székek Feő tisztei promulgáltassák ezen dolgot, és procurállyák is szorgalmatossan; s az következő Consultatoria minden praetendens Creditorok azon materiában interessatus Perceptorok, sőt az Városokon az féle szolgáltra

rendelt Attyánkfiai is Regestrumokkal, Commissiojokkal, s Quietantiájokkal compareáltanak, az alatt Sárosi János Itilő Mester Attyánkfia is, az kezdett számvételnek véghez vitelében szorgalmatoskodván, minden ezen színü materiát illető dolgok végső igazításban vétetődnek. Az melly perceptorok pedig vagy számadó személyek Sárosi János Attyánkfíának obligáltak magokat, azok iránt juxta eorum obligationes procedáltasson eő Kglme minden obstálható akadályokat, s remediukokat félre tevén, s az obligans felek részéről e felek nem használnván.

Czikmantoriák relaxatiojokról.

Az Czikmantoriakon levő hét marhákbeli restantiát, mellyel az eő Fge Vitézi számokra vetett marhák potlására tartoztak volna, vigore praesentium az Ur, Feő Generalis Uram tekintetiért relaxaltuk.

Sárdiak Resolutiojáról.

Az Sárdi Lakosok dolga közönsegessen differalodott, az jövő Censultatoria: az alatt a Tisztek ne háborgassák eőket az rajtok levő restantia miatt.

Acta diei 29. July.

Az Ur Telleki Ur Protestatiojáról.

Spectabilis ac Generosus Dominus Michael Telleki protestatus est, quod proposuerit postulata Gener. Dni Francisci Olasz Capitan Somlyens. de sui erga T. accomodatione metuendum est etc. sed nihil est resolutum.

(Folytatása következik.)

PETŐFI SÁNDOR

a magyar irodalomban.

Közlő: Szinnyei József.

(Folytatás.)

1862.

Önálló mű.

Petőfi Sándor összes költeményei 1842—1846. Harmadik javított kiadás, a költő arczképével. Pest, 1862. Emich G. sajtátja 8r. I. kötet VI, 390+4 lap. II. kötet VIII, 369+6 lap.

Irodalomtörténeti czikkek.

Látogatás az „Erdei lak“-nál Eperjesen. Emlékezésül Petőfi, Kerényi és Tompa költői versenyére. Képpel. Kósa Sándortól. (Vasárn. Ujs. 1862. 42. sz.)

Petőfi a francziáknál. (Napkelet 1862. jan. 12. a boritékon.)

Petőfi álláspontja. Zilahy Károlytól. (Szépir. Figyelő. 1862. I. 22. sz.)

Életrajz.

(Ismerettár. Pest, 1862. Kiadja Heckenast Gusztáv. VIII. Köt. 509—512. 1.)

Életrajzi s vegyes adatok.

Néhány év Petőfi életéből. Irta Szeberényi Lajos. Szeged, Burgernél 1861. Ism. Gyulai Pál. (Szépir. Figyelő 1862. II. 1—3 sz.)

Elkésett nyilatkozat Gyulainak egy vádjára Szeberényi Lajostól. (Szépir. Figyelő 1862. II. 25. sz. 404. 1.)

Petőfi életéből. Regényes rajzok. Irta Szokoly Viktor. Második kiadás. 1862. 8r. 210 lap. Kiadja Emich Gusztáv. Ára 1 frt o. é. Ism. Gy. P. (Szépir. Figyelő 1862. II. 11. sz. 165. 1.)

Petőfi életrajza ügyében. Pákh Alberttől. (Vasárn. Ujs. 1862. 4. sz.)

Petőfi haláláról M. Or. után (Szépir. Figyelő. 1862. II. 21. sz.)

A Petőfi-émlék fölállítására Kis-Körösön. (Vasárn. Ujs. 1862. 32. sz.)

Az ál-Petőfi. Milesz Bélától. (Vasárn. Ujs. 1862. 48. sz.)

Mint az irodalmat érdeklő curiosumot jegyezzük ide, hogy a londoni világmű- és ipartárlaton egy bécsi nyakkendőgyáros Hoenig Ignác, a többek közt Petőfi-nyakkendőket állított ki, (Petőfynyakkötő, with black et feigned Silver fringe... with good silver fringe). Szegény Petőfi soha életében nem viselt nyakkendőt, sőt a hadügyminiszterrel is épen e miatt gyült volt meg a baja, s imé most Londonban nyakkendőjét bámulják. (Szépir. Figyelő 1861—62. II. 20. sz. 319. 1.)

Polemiák.

Szeberényi „Elkésett nyilatkozat Gyulainak egy vádjára“ című cikkére Gyulai válasza. (Szépir. Figy. 1861—62. II. 26. sz. 405. 1.)

Petőfi emlékére irt költemény.

Emlékezés Petőfiről. 5 aranyos pályamű. (Napkelet 1862. I. 10. sz.)

1863.

Önálló művek.

Petőfi vegyes művei. 1838—1849. Kiadta Gyulai Pál. Pest, 1863. Három kötet. Kis 8r. I. kötet. XVI, 256+4 l. II. köt. 354+6 lap. III. kötet. IV, 340+4 l. Pfeifer Ferdinánd sajátja. Pest, nyom. Emich G. m. akad. nyomdásznál. 1862. Ism. (Koszoru 1863. I. 8. sz.)

Életrajzok.

(Hölgyfutár 1863. 77. sz. jun. 30. „M. S.“ után. A nagy költő legujabb és legteljesebb életrajza. Zilahy Károlytól.—Magyar Koszorusok Albuma. Irói élet- és jellemrajzok. Irta Zilahy Károly. Pest, 1863. 78—79 lapon a költő aczelm. arczképével.

Életrajzi s vegyes adatok.

Adat P. életéhez. Zilahy Károlytól. (Ország Tükre 1863. II. 34. sz.)

A Petőfi-társulat eszméje és még valami. Uzindurtól. (Hölgyf. 1863. II. 550.)

A Petőfi társulat. (Hölgyf. 1863. II. 619.)
„Petőfi halála“ Lotz Károly eredeti rajza után köre rajzolta Marastoni József, nyomt. Engel és Mandello Pesten 16³/₄ hüv. széles 12¹/₄ hüv. magas rajz. (Melléklet az „Ország Tükre“ 1863. 12. sz.-hoz.)

Petőfi Sándor szüleinek hamvait a költő neje és testvére a napokban szállították át a józsefvárosi temetőből a ke-repesibc. (Hölgyf. 1863. decz. 24. 622. 1.)

1864.

Életrajz.

Előfizetési felhívás a legnagyobb magyar költő Petőfi Sándor kimerítő életrajzára. Pest, febr. 15. 1864. Zilahy Károly. (Hölgyf. 1864. 29. sz. 230. 1.)

Petőfi Sándor életrajza. Irta Zilahy Károly. Pest, 1864. Nyomatott Emich Gusztávnál. 8r. XIV. 160. l. Ára 1 frt 50 kr.

Életrajzi- s vegyes adat.

A Petőfi-szobor ügyében. Pest, 1864.

oct. 14. Reményi Ede. (Hölgyfutár 1864. II. 38. sz. 378. l.)

(Folytatása következik.)

A D A T O K

az 1848—49-iki erdélyi hadjárat
történetéhez.

Közlő: K. Papp Miklós.

IX.

Alatt irt hitelesen bizonyítom, hogy miután Matskási Antal urat mint Háromszéknek akkoron a táborból Kolosvárra küldött követét Dorsner volt Ezeredes Csikba bebörtönözte s onnan folyó év Január 1-én Főhadnagy Kozma Alajos ur megszökni segíté tulajdon szekerén hozva Csikszék széléig, onnan minthogy akkor az ellenséges csoport Parajdról elvonult vala, az általam adott utlevéllel folytatta utját Kolosvárig. — Későbbre éppen azon időben midőn a magyar Tábor bejövetele megtudatott, sőt Matskási Antalról azon hír terjedett el, hogy egy toborzó csapattal szándékozik Csikba bérjönni, s ezek meggátlására az akkori Ezered kormánya által a havas szoros útjára nagy számú fegyveres csapat volt kiállítva, a legveszélyteljesebb merészséggel a havas járatlan ösvényein gyalog tört által s kikerülve a fegyveres csapatokat, érkezett hozzám Alfa-luba, s onnan tudva a rólla elterjedett hirt, és azt is, hogy annak következtetésében Fel-Csikon keresztül veszély nélkül nem utazhatik, egy alfalvi jól esmert bizalmas emberemmel csak szalmába rejtve küldhetém Csik felé, Csikból ismét a mint bizonyoson tudom részint kotsisi áruhába, részint erdei ösvényeken, de mindég veszélyeztetve juthatott át 3székre megbízatását bévégezendő.

Mindezekről s általában azon méltánylást érdemlő elhatározott merészségről, melylyel azon vészes napokban a haza közérdekébe annyi ellenség közt szüntelen fáradott, tiszta tudomásom lévén lelkiismeretesen és örömmel

adom ezen hiteles bizonyító irásomat. Csik-Somlyón Junius 19-én 1849.

Kormánybiztos
MIKÓ MIHÁLY MR.

RÁKÓCZI GYÖRGY FEJEDELEM
utasításai a portán levő megbizottjához. (1655.)

Adjon Isten egésséget Kegyelmednek.

Elhisszük Száva Mihály beérkezéséig Kegyelmed az adót is praesentálja kése delme sem leszen, nem lévén oly dolgok, ki késedelmezethetné.

Az egriek nem elégedvén azzal meg, Vilmánt megrablották, im ujobban tegnap mult egy hete Megyaszót megrablották, nagyobb részét elégetvén, ugyan talám feltett czélok az lehet, csak az mi jószáginkat rabolják, holott az mikor szegény Urunk halála után országul Kegyelmetek akaratjából, mint Bátor István idejébe volt, ment be az adó, az országnak atnamét ada császár, abban az mi jószágunkat is oltalma alá vette, úgy hogy nem hogy hódolni engedné, kik nem hódoltak, de, sőt inkább oltalmazta; ezek penig nem hódoltak, de az ebek avval az végekben nem gondolnak, s ha egybe hatalmas császár atnaméja meg nem tartatik, egyebekbe hát mit remélhetünk. Mint jártak azért az egy uttal, im megláthatja Kegyelmed Gellerffi Uran levelébül. Az vezérnek Mufftinak leveleket irattunk, kiknek pariját im Kegyelmednek megküldtük, de mivel magyarul van irva, félő, szokása szerint Zöldfíkar kedvezvén az végbelieknek igazán nem fordítja meg; Harsányi, azért mindeneket fordítsa törökül meg, s az törököt is csinálja be Kegyelmed mind vezér, Muffti levelében; mikor be praesentálja, megjelentvén törökül is megvan benn, hogy nevezetesebb legyen, s jövendőre is, ha mi csint cselekednének az végbeliek, im az Diván ülő vezérek számára is concipiáltattunk, ott ben irassa meg törökül Kegyelmed, azoknak is adja meg, szóval is megmondván, mi az hűséget országul megtartjuk, de hogy adózzunk is, raboljanak, vágjanak bennünket, kettő nem lehet; büntessék az végbelieket, kik háboruságot ke-

resnek csak azért is, hogy ha Rádna felé való menetelt emlegetik, menthessék azzal magokat, mi velünk veszekedések van; mi pedig, ha birodalmunk alattvalók mit találnak ellenek cselekedni, halállal büntetjük; egyébként ha abban mennek elé, a mi esik országul, hatalmas császárunk előtt mentek legyünk. Kegyelmed úgy tetesse mintha vissza nem nyerték volna az megyaszaiakat marhá-jokkal, ha hol pedig azt találnák mondani, az mit kerestek, megtaláltuk, Kegyelmed mondhatja, abban nem tud semmit, mindazáltal nem lehetetlen, oltalmazni kinek kinek magáét szabados, ennek utánna jobban oltalmaztatni kételenítettünk.

Az két vajdák dolga ha eléfordul, nem különben mint magunk dolgát oltalmazza Kegyelmed, az hol illik, szóban eléfordul, megmondhatja, mivel hatalmas császárunk hivei, szeretjük, más vajdák szomszédságát nem is kívánjuk, Lupulét az vén latorét nem is szenvedjük.

Elhisszük az vezér híreket fog tudakozni, im azért ezeket Kegyelmed beadhatja s megmondhatja, mi hatalmas császárunk hivei lévén, ha mit bizonyost hallunk, hogy avval is hűségünket bizonyítsuk, értékre adjuk, csak legyen hitelünk, kordét, bizontalant mi nem irunk, bannók azt, hazug nevünk kelne.

Ez clavist tudja Harsáni, im xgrugrqgx ry amb prrmzmk abys fmbdqx mzzm mis ughghbg igxgtgeigy debmq ug mry igxgtge gxlbsgx agé smzsmtm prmx muube smzs abe fmh mabigg ayuyx.

Volt már is szó az Portán jó akaróinktúl, minket lengyel királyságra hinának, ha azért errül szó leszen, így felelhet Kegyelmed, az szó sok, csak nem annyi mint az tenger fővenye ez világon. Az lengyeleknek királya van, más az, azon már az királyságon svétiai király kapdos, az Uram svétiai király ellen azon a királyságon kapdosni nem akar, országával contentus, hatalmas császár hűsége alatt kíván élni, mindazáltal ha szinte az Uram elébb menne is állapotjában, in eo casu kész volna arrúl assecurálni hatalmas császárt, fényes Portáját soha ellensége nem lenne, lássa Kegyelmed mit felelnek reá, de ha ők elé nem hozzák, Kegyelmed is csak

hallgasson. Mig Kegyelmed oda be mulat, ha mi oly dolog occurral, tudósitsion.

Isten Kegyelmeddel. Görgény 24. Octobris 1655.

RÁKÓCZY GYÖRGY m. p.

Az hat Diván ülő vezérnek szóló leveleket Harsáni fordítsa meg, keltes pecsétes papirost adja Harsáni kezében, megirtuk neki, kinek írja s kinek magán adja meg, mivel titkosen szoktak váradi uramék is azzal szemben lenni.

Kivül. Száva Mihály Uram adta meg Constantinapoli die 11. Novembris.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

A KURUCZ VILÁG TÖRTÉNETÉHEZ.

I. Károlyi Sándor kiadatlan leveleiből.

Közi: K. Papp Miklós.

A Rákóczi mozgalmak történetéhez néhány apró de érdekes adatot nyertem a czegői gróf Wass család levéltárából, melyeket ezennel a Károlyi Sándor leveleivel nyilok meg. Ez adatok mind eredetiek s az említett levéltár tulajdonát képezik. A Károlyi leveleit II. Rákóczi Ferencz néhány becses rendelete s tudósítása fogja követni.

Mint bizodalmas jóakaró Uramnak ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmednek.

Kemény Simon öcsém Uram eránt irt Kegyelmed levelét veszem illendő böcsülettel, noha tegnapi napon másként disponáltam volt az dolgokrúl, de minthogy az ellenségről mind eddig is semmi bizonyost nem hallhattam, gondolom megtérését, azért igen is ő Kegyelme követheti utját, csak oda ne késsék ő Kegyelme felette sokat. Vass Dániel Uramnak ne terheltelessék Kegyelmed tudtára adni, mivel már Kemény Simon Uram elmegyen, az nemes vármegyébélieknek commandoját assummálja ő Kegyelme s viselje gondjokat. Ajánlom Isten oltalmában Kegyelmedet, és maradok

jóakaró kész szolgálja

KÁROLYI SÁNDOR m. p.

Károly 18. martii 1708.

Külczim. Tekintetes Nemzetes Barcsáj Mihály nemes Erdély országi Tanács Ur etc. bizodalmas jóakaró Uramnak ő Kegyelmének. Tasnád.

Kivül. Vay Ádám Uramnak szóló leveleket ne terheltessek Kegyelmed Kemény Simon Uramnak recommendálni, Toroczky Uramnak is megküldeni.

*

Ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmednek.

Bocsánattal légyen Kegyelmed, noha tegnap Barcsaj Mihály Uramnak Kegyelmed elmeneteléről resolváltam, mindazonáltal mint-hogy bizonyos inquisitionnak végben vitelére több böcsületes rendekkel Kegyelmed is ő Felsége kegyelmes parancsolatjából delegáltatott, minek előtte utját venné Máramarosra, elébb hozzám fordulni ne terheltessek Kegyelmed, annak utána utját fogja bizvást continuálhatni. Ezzel maradván elvárom ide Kegyelmedet

jóakaró kész szolgálója
KÁROLYI SÁNDOR m. p.

Károly 18. marty 1708.

Oldalt. Vass Dániel Uramra bizza Kegyelmed a commandóját az nemes vármegyebeliéknék. Keczélire parancsoljon, valahol vagyon, mindjárt menjen Kúvárbán.

Külczim. Tekintetes Nagyságos Győr-Monostori Kemény Simon (cum pleno titulo) bizodalmas jóakaró Uramnak ő Kegyelmének.
Tasnád.

*

Ajánlom kész szolgálatomat Kegyelmednek.

En eddig is az mustrának continuatiójára kirándultam volna Tasnádra, de mind az ellenségnek hirire nézve itt körülbelől az szélyel lévő hadaknak behajtásáról parancsolatokat expediálván minden felé, mind peniglen hogy az Ung vármegyéből valók is az alatt érkezhessenek, itten tartózkodtam, ma küldöttem az mustra mesterért, holnap Istef életvén kirándulok Kegyelmetekhez, az alatt mulassa magát kegyelmetekhez designált helyeikben. Ezzel maradok

Károly 18. marty 1708.

jó akaró szolgálója
KÁROLYI SÁNDOR m. p.

Oldalt. Minthogy Kemény Simon Uram Máramarosban megyen Vay Ádám Uramhoz, Kegyelmed az nemes vármegyebeliéket vegye keze alá.

Külczim. Tekintetes, Nemzetes Vass Dániel Uramnak, nemes Belső Szolnok vármegye érdemes főispányának jóakaró Uramnak ő Kegyelmének.

Tasnád
Csög.

OKLEVELEK.

Közli: Szabó Károly.

VII.

II. Lajos király, a Budára Szent György napra hirdetett országgyűlés végzése következtében, Verbóczi Istvánt, kit az 1525-diki hatvani országgyűlés a letett Báthori István helyébe nádorrá tett, és Szobi Mihályt, mint párttulóket és hűteleneket számkiveti s Báthori

Istvánt a nádori méltóságba visszahelyezteté. *)
Kelt Budán 1526. május 5-dikén.

Nos Lvdovicvs Dei Gracia Rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commenda-mus tenore presencium significantes quibus expedit uniuersis, Quod nos sedulo ac diligenter considerantes quanta pericula huic

*) E minden tekintetben érdekes és nagybecsű oklevélre felhívom történetíróink figyelmét. Szerk.

regno nostro, Tum ab exteris hostibus, Tum vero intestina quorundam subditorum nostrorum factione circumpuaque immineant, Quanta item diminutio auctoritatis nostre Regie ac libertatis huius regni nostri preteritis temporibus facta sit, Et presertim cum anno preterito Stephanus Werbewczy et Michael Zoby, dictæ factionis precipua capita, contra mandatum nostrum Prelatorumque Baronum et Procerum ac totius pene Nobilitatis consensum, sub specie communis boni, ac reformandi status huius regni nostri, in oppidum Hathwan (comitia) indixissent, Ad que nos etiam euitande sedicionis causa, que tunc, nisi id fecissemus, aperte imminebat, cum) ipsis Prelatis et Baronibus ac Procerebus nostris proficisci compulissent, Ibique inter cetera obrobria in omnes ordines ac dignitates sine (mise)ratione iactata, ac alia multa perperam violenter ac contumeliose acta, eisdem Stephano Wer(bewczy et) Michaele Zoby auctoribus, Fideli quoque nostro sincere nobis dilecto Spectabili et Magnifico Stephano de Bathor regni nostri (Hungarie) Palatino, qui nobis et huic regno nostro temporibus (ne)cessarijs multa grata et fidelia prestit(isset ob)sequia, Magistratus Palatinatus abrogatus, ac prefatus Stephanus Werbewczy consencientibus factionis sue hominibus, non per suffragia Nobilium, Sed tumultuarie, in locum eiusdem Palatini suffectus (est). Que omnia cum videremus in apertam perniciem et nostri status et regnorum nostrorum vergere, Curauimus (diligenter in hoc generali) Conuentu, Quem oc his etiam causis ad festum beati Georgij martiris proxime preteritum (indix)eramus, apud Regnicolas nostros declarare, Qui cognitis hijs omnibus, humilime nobis Supplicarunt, Ne ea, que (contra) Prelatos Barones et Procereb nostros per tumultum et factiones, indebite acta sunt, impunita esse sineremus, (nec occasione) daremus, per eiusmodi homines factiosos et auctoritatem nostram Regiam et libertatem huius regni vilescere. Qua Supplicatione iusta et ad bonum publicum pertinente, benigne exaudita, Eisdem Stephanum Werbewczy et Michaelem Zoby, auctoritatis nostre impetitores, ac Publice pacis et libertatis manifestos turbatores, Jure, leg(it)ime

et ex maturo consilio uniuersorum Prelatorum Baronum Procerum ac Regnicolarum huius regni nostri, Proscribi et In perpetuos, notoriosque infideles declarari fecimus. Ac insuper ne decetero ad hunc Magistratum Palatinatus, qui in hoc regno, nostro, in ordine Baronum, suprema est Dignitas, ad impetitionem cuiuscunque factio pateat accessus, Itidem ex pleno consilio dictorum Prelatorum Baronum Procerum ac Regnicolarum nostrorum, Decreuimus et deliberauimus, ut ipse Magistratus, eidem Stephano de Bathor, qui sine causa, inuste, indebiteque abrogatus erat, restituatur, et idem in pristinam auctoritatem ac Dignitatem reficiatur. Et ne futuris etiam temporibus ab ipso, uel a quopiam alio Palatino, nisi ob aliquod Capitale facimus, auferatur. Hoc etiam addito, ut sicuti iuxta antiquam consuetudinem (in) generali Conuentu, per suffragia omnium Statuum huius regni nostri, Palatini, in hoc regno nostro eligi ac per Reges creari solent, Ita si quod alicui illorum crimen obiectum fuerit, antequam officio priuetur, Cognicioni Dominorum Prelatorum Baronumque et totius Nobilitatis, in Conuentu generali subijciatur. Qua in re quicumque Palatinus per Juris processum conuinctus fuerit, non solum Magistratu, sed et uita ipsa publice priuari debeat, Jure et iusticia mediante, Alioquin autem Palatinatus ipsius officium, non possit a quopiam auferri, uita eius durante. Immo deliberauimus et Decernimus ac firmiter concludimus. Harum nostrarum quibus Secretum Sigillum nostrum quo ut Rex Hungarie utimur est appensum, communitarum uigore et testimonio litterarum mediantè. Datum Bude Sabbato proximo post festum beatorum Philippi et Jacobi Apostolorum. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Vigesimo Sexto. Regnorum uero nostrorum Hungarie et Bohemie etc. predictorum. Anno Vndecimo.

Ludouicus R(ex)
manu (propria).

Eredetije pergamenen, a király sajátkezü aláírásával.

Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében. — Az oklevél alsó része a királyi pecséttel s a király aláírásának egy részével le van vagdálva.